

แม่น้ำลำคลอง สายประวัติศาสตร์: คลองสาน

ชื่อ "คลองสาน" ทำให้คนนึกโยงไปถึงโรงพยาบาลของคนเสียจริต หรือคนบ้า ซึ่งที่จริงก็เกี่ยวข้องกัน อยู่เพราะคลองสาน เป็นคลองที่ขุดแยกมาจากฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เขตคลองสาน เป็นคลองขุดผ่าน บริเวณบ้านของสมเด็จพระเจ้าพระยาทั้ง 3 ท่าน

คือ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์, สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ และ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เดิมทีเรียกว่า "คลองสามพระยา" เพื่อใช้ในการสัญจรทางน้ำ ต่อมาเรียกกัน ผิดเพี้ยนไปจนกลายเป็น "คลองสาน" คลองสาน ถือเป็นคลองสายหลักในพื้นที่ ลำคลองเลียบไปกับถนนสมเด็จพระเจ้าพระยาในปัจจุบัน ผ่านหน้าวัดพิชัยญาติ ลอดผ่านถนนประชาธิปไตย ผ่านข้างมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งชาวบ้านแถบนั้นเรียกกันติดปากว่า "คลองมอญ" ในย่านคลองสานเต็มไปด้วยเรื่องราว และสถานที่สำคัญมากมายในประวัติศาสตร์ ทั้งยังเป็นนิวาสสถานเดิมของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี "สมเด็จพระย่า" ซึ่งเดิมเป็นชาวคลองสาน อีกทั้งยังมีศาสนาสถานเก่าแก่และสำคัญของ คนไทย, จีน และอินเดียกระทั้งโรงพยาบาลเพื่อรักษาคนป่วยทางจิตแห่งแรกของไทย คือโรงพยาบาลบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คลองสานเป็นท่าเลทองทางการค้า และอุตสาหกรรมในยุคแรกตั้งแต่ท่าเรือท่าดินแดงลงมา มีทั้งโรงสี ข้าว โรงเลื่อย โกดังสินค้าอยู่ต่อเรือ ยิ่งเมื่อมีการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ทำให้ชาวต่างชาติในบังคับของอังกฤษ เช่น อินเดีย เข้ามาค้าขายมากขึ้น จนทำให้พื้นที่เขตคลองสานเต็มไปด้วยผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ จากเดิมที่เป็นพื้นที่สวนผลไม้ ปัจจุบันบ้านเมืองพัฒนามากยิ่งขึ้นประชาชนจากต่างจังหวัดอพยพมาอยู่อย่างหนาแน่น สภาพของท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จากสวนผลไม้จึงกลายเป็นอาคารตึกแถว ร้านค้า และคลองที่ รมรื่น น้ำใสไหลเย็น กลายเป็นน้ำดำปี๋ ส่งกลิ่นเหม็นคลุ้งน่าสะอิดสะเอียนขึ้นมาแทน

ที่มา : แม่น้ำลำคลอง สายประวัติศาสตร์: คลองสาน. (2553,16 พฤษภาคม). *มติชน*, 21.